

Comunicació: la batalla

pels operadors

Levolució de l'espai cultural català des del punt de vista preferent dels mitjans, circuits i productes de la comunicació d'interès públic serà marcada aquests anys vinents per tres factors clau. El primer, i més impactant per la novetat, és el factor ciberespai, és a dir, el procés de cibernització dels productes i serveis de la comunicació. El segon és el fenomen de llarg abast anomenat globalització, tant en el sentit de globalització de les cultures com de globalització cultural. I el tercer factor, massa sovint oblidat, és i serà una mediació determinant en tots aquests processos: la mediació de les polítiques de l'estat espanyol vinculades a accions de desplegament dels factors anteriors.

L'impacte d'aquests tres factors tindrà efectes complementaris en dos ordres d'operadors encara diferenciables durant uns quants anys: de l'una banda, l'ordre o sector dels mitjans de comunicació convencionals, i de l'altra, el dels nous operadors d'Internet.

En una perspectiva mitjana, els mitjans de comunicació convencionals (televisió, ràdio, diaris, revistes) mantindran encara el paper tradicional que els és propi en la configuració de l'espai públic i cultural, però progressivament aniran integrant-se al ciberespai. A mesura que els sistemes tecnològics i que els hàbits de la població convergeixen en l'accés a les xarxes digitals d'informació i serveis, els mitjans convencionals perdran protagonisme i s'aniran reconvertint en operadors multimèdia de la Xarxa. Qui ofereixi millors productes, millors serveis i a més bon preu als mercats respectius s'hi consolidarà com a operador de comunicacions.

Per això, les oportunitats dels operadors de demà són les oportunitats que ja hi ha avui, les que avui ja s'han pogut lligar i consolidar. Els operadors mediàtics importants dels anys vinents difícilment sorgiran del no-res o per art de màgia. Com passa a tot l'Occident, la reconversió parteix dels actuals operadors vinculats als sectors mediàtics tradicionals. És legítim, doncs, de demanar-se quin balanç en podem fer, de les posicions preses a final del 2000 pels possibles operadors de l'espai català amb vista als primers anys del XXI.

El balanç és més aviat decebedor. Tanmateix, com en tota situació dinàmica i complexa, cal ser prudents en el judici. D'entrada, hi ha elements que conviden a un cert grau d'optimisme. En remarcaré uns quants dels més recents i significatius. A Catalunya, és el cas de l'augment de les emissions de la ràdio en català, que la fa espe-

cialment competitiva. A les Balears, s'ha de considerar un pas endavant important la voluntat del govern de progrés de crear un canal de televisió autonòmic. Interessants poden dir-se també les iniciatives des del govern de Catalunya d'impulsar el doblatge de cinema en català, després de la retirada del decret de doblatge. En un altre àmbit, cal valorar positivament la multitud d'iniciatives ciutadanes en el camp de la comunicació de proximitat.

De totes maneres, dos àmbits decisius, com els de premsa i televisió, continuen essent molt problemàtics. O més ben dit, continuen consolidant posicions adverses o hostils al procés de normalització. En premsa, després de la millora substancial, a partir de l'edició bilingüe d'*El Periódico*, no s'ha avançat més. Sectors com els de la premsa esportiva o de la premsa anomenada "femenina o del cor" continuen totalment en castellà i amb referents progressivament espanyols i espanyolitzadors (el diari *Marca* ha anat guanyant posicions a tots els Països Catalans).

Ara, allà on el procés de mediació de les polítiques espanyoles mostra la seva declarada bel·ligerància és en l'evolució i en el control del sistema televisiu. La televisió continua essent –i encara ho serà durant anys– el camp central de cultiu dels operadors mediàtics amb futur a l'escena espanyola. I això en dos sentits complementaris i igualment importants: el futur com a actors de l'espai públic i polític, i el futur com a nuclis empresarials de l'àmbit audiovisual espanyol. El sector televisiu marca la tendència que s'imposarà a tot el nou ecosistema espanyol derivat de la convergència entre telecomunicacions, informatitza-

**Qui ofereixi
millors productes,
millors serveis
i a més
bon preu
als mercats
respectius
s'hi consolidarà
com a operador
de comunicacions.**

JORDI PLAY

El periodista Josep Cuní es l'aposta forta d'Ona Catalana, una de les noves ofertes radiofòniques del Principat. La florida de ràdios és un signe esperançador de l'espai català.

ció i audiovisual. Marcarà, per tant, també el mapa de la comunicació a l'espai català en la fase de reconversió multimèdia i digital. Per això el govern del PP atribueix un valor estratègic crucial al sector televisiu i a les polítiques sobre el desplegament de les noves tecnologies. La seva majoria absoluta en la segona legislatura li ha facilitat el camí del control. La decisió recent del govern del PP de concedir dos nous canals de televisió digital terrestre a dos grups políticament afins, dirigits pels diaris *ABC* i *El Mundo*, referma i culmina la seva voluntat de control ideològic, polític i nacionalitzador.

Després d'aquestes discutides concessions, el nou paisatge televisiu dels primers anys del segle vinent a l'estat espanyol augura una ampliació considerable de l'oferta espanyola i en castellà (sis canals oberts de cobertura estatal, dos de pagament i dues plataformes per satèl·lit), una progressiva marginació de les ofertes "autonòmiques" (inclosa TV3), una deslegitimació dels canals públics, l'avortament

de possibles operadors "regionals" (és el cas de *La Vanguardia*), etc. Si a final del 2000, entorn d'un 70% de les programacions consumides a Catalunya s'escapaven del control dels operadors catalans (públics o privats), òbviament aquesta proporció augmentarà a partir de l'any vinent, quan els dos nous canals digitals començaran a emetre. Si parlem del País Valencià o de les Illes Balears, aquesta proporció és molt més extrema. La paradoxa més punyent és que, mentre que aquesta dinàmica aguditzarà la minorització del català i dels referents propis en el sector audiovisual de tot l'espai cultural català, l'alt consum en aquest espai de productes audiovisuals fa que sigui un factor productiu determinant de la indústria audiovisual espanyola.

El fenomen d'Internet. L'espectacular irrupció d'Internet podria fer creure que la nova tecnologia ofereix grans oportunitats de canvi també en el sector de les comunicacions i de les indústries culturals dins l'espai cultu-

ral català. És cert fins a un cert punt. Hi ha iniciatives i experiències que avalen aquesta hipòtesi. És el cas del diari electrònic *Vilaweb*. Hi ha multitud d'iniciatives de creació de portals, serveis i accessos a Internet des d'adreces dels Països Catalans. No falten recursos (editors, correctors ortogràfics i traductors) d'ús del català dins la Xarxa i els entorns. Hi ha cercadors exclusius en català i molts que inclouen el català (22 el 2000). El cercador Alltheweb, per exemple, localitzava el juny del 2000 un total de 443.301 pàgines en català a la xarxa (contra 7,5 milions en castellà i 214,2 milions en anglès!).

Ara, ni Catalunya ni el conjunt dels Països Catalans no tenen un domini a Internet (la campanya oberta des del 1996 pel reconeixement del domini ".ct" ha estat ignorada per l'Autoritat corresponent IANA), ni la majoria de portals i accessos d'Internet creats als Països Catalans són en català. Sembla com si l'accés a la xarxa ajudés a oblidar encara més el territori, la comunitat, la llengua i la seva cultura particular. Una premonició de futur?

A part les múltiples iniciatives locals i particulars que tenen per objecte l'ús de la xarxa a efectes comercials o privats, no sembla raonable de pensar a terme mitjà en un ús tan intensiu i extensiu de la xarxa que hagi de minoritzar les audiències dels mitjans convencionals. Però, d'una altra banda, encara que augmentés l'ús social de la xarxa, l'estructura dels operadors que hi oferiran serveis i programes no diferirà gaire de la que es consolida ara.

En resum, davant el triple impacte de la cibernetització, la globalització i la mediació adversa de les polítiques de l'estat espanyol, cal una capacitat de reacció que impliqui alhora la classe política i la societat civil de tots els territoris implicats. Una de les urgències més decisives, com he argumentat, sembla que és la de dissenyar i executar estratègies d'impacte per potenciar l'emergència d'operadors privats que apostin per l'espai cultural català.

Josep Gifreu